

Кімге: Ұлытау облысы әкім аппараты

Автордың аты-жөні және лауазымы: Жетекші маман
Галымбекова С.Г. «Ұлытау облысының құрылыс, сәулет және қала
құрылысы басқармасы» ММ

Күні: 12.06.2025ж.

АНАЛИТИКАЛЫҚ ЖАЗБА

Тақырыбы: Ұлытау облысы мысалындағы әлеуметтік нысандар
құрылысы.

Кілт сөздер: Әлеуметтік нысандар, Құрылыс, Қаржыландыру,
Тұрақты даму, Ұлытау облысы, Қызмет көрсету сапасы.

Кіріспе: Әлеуметтік нысандар – қоғамның әлеуметтік және мәдени
қажеттіліктерін қамтамасыз ететін маңызды инфрақұрылымдық
құрылымдар. Олар білім беру, денсаулық сақтау, мәдениет, спорт және
басқа да әлеуметтік қызметтерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.
Әлеуметтік нысандардың сапалы және қолжетімді болуы өңірдің даму
деңгейін айқындайтын негізгі факторлардың бірі. Ұлытау облысы, жаңа
құрылған аймақ ретінде, әлеуметтік нысандарды салу мен жаңғырту ісінде
ерекше назарда тұр. Бұл жазбада Ұлытау облысындағы әлеуметтік
нысандар құрылысының қазіргі жағдайы, даму динамикасы және тиімділік
мәселелері қарастырылады.

Негізгі бөлім:

1. Әлеуметтік нысандардың қазіргі жағдайы.

Ұлытау облысында соңғы жылдары әлеуметтік нысандардың
құрылысын дамытуға айтарлықтай көңіл бөлінуде. Мемлекеттік
бағдарламалар мен жергілікті бюджет есебінен жаңа мектептер,
балабақшалар, медициналық және мәдени мекемелер ашылып, кейбір
ескілері күрделі жөндеуден өтті. Бұл облыс тұрғындарының әлеуметтік
қызметтерге қолжетімділігін арттыруға бағытталған маңызды қадамдар
болып табылады.

2. Әлеуметтік нысандарды дамытуға әсер ететін факторлар.

Әлеуметтік нысандар құрылысының дамуына мемлекеттік қолдау
мен қаржыландыру үлкен әсер етеді. «Ауыл – Ел бесігі» сияқты
бағдарламалар әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға бағытталған және
бұл бағдарламалар аясында көптеген жобалар жүзеге асырылды.

Жергілікті әкімдік пен қоғамдық ұйымдардың бірлескен жұмысы да
әлеуметтік нысандардың сапасын арттыруға септігін тигізеді. Сонымен
қатар, халық санының өсуі мен қоғамдық сұраныстың артуы жаңа
әлеуметтік нысандарды салу қажеттілігін күшейтеді.

3. Әлеуметтік нысандардың тиімділігі мен мәселелері.

Құрылыстың сапасы, қызмет көрсету деңгейі және
инфрақұрылымның қолжетімділігі әлеуметтік нысандардың тиімділігін
анықтайды. Ұлытау облысында кейбір әлеуметтік нысандарда құрылыс
сапасы жоғары болса да, басқа нысандарда стандарттар толық
сақталмауы мүмкін.

Кейбір нысандарда білікті мамандардың жетіспеушілігі байқалады, бұл қызмет көрсетудің сапасына әсер етеді. Сонымен бірге, нысандарды тиімсіз пайдалану немесе олардың кейбірінің бос тұруы да тиімділікті төмендетеді.

4. Қиындықтар және оларды шешу жолдары.

Әлеуметтік нысандар құрылысы мен қызмет көрсету саласында қаржыландырудың тұрақсыздығы — маңызды проблема. Кейбір жобаларға қаражаттың уақытылы бөлінбеуі немесе жеткіліксіздігі салдарынан құрылыс жұмыстары баяулайды.

Сонымен қатар, шалғай ауылдық жерлерде инфрақұрылымның жетіспеушілігі әлеуметтік нысандардың қолжетімділігін шектейді. Бұл тұрғындардың әлеуметтік қызметтерді алу мүмкіндігін төмендетеді.

Білікті мамандарды тарту және ұстап тұру да күрделі мәселе болып отыр. Бұл мәселені шешу үшін арнайы оқыту бағдарламалары мен әлеуметтік қолдау шаралары қажет.

5. Даму перспективалары.

Әлеуметтік нысандарды тиімді және сапалы салу үшін инновациялық құрылыс технологияларын қолдану маңызды. Бұл құрылыс уақытын қысқартып, сапаны арттыруға мүмкіндік береді.

Қызмет көрсету сапасын арттыру мақсатында кадрларды қайта даярлау мен оқыту бағдарламалары енгізілуі тиіс. Бұл әлеуметтік қызметтердің сапасын арттыруға септігін тигізеді.

Сонымен қатар, электрондық басқару жүйелерін енгізу арқылы әлеуметтік нысандарды басқару тиімділігін арттыруға болады, бұл ашықтық пен есептілікті қамтамасыз етеді.

Халықаралық тәжірибе

Финляндия — сапа мен қолжетімділікке басымдық.

Финляндияда әлеуметтік нысандар — әсіресе мектептер мен медициналық мекемелер — мемлекеттің стратегиялық даму бағыттарының бірі. Нысандар заманауи, инклюзивті және экологиялық таза стандарттарға сай салынады. Жобалау кезінде қоғамның (ата-аналар, оқытушылар, дәрігерлер) пікірі міндетті түрде ескеріледі.

Ұсыныс үшін үлгі: Нысан құрылысы басталарда қоғам өкілдерінің қатысуымен кеңес ұйымдастыру.

Жапония — технологиялық тиімділік.

Жапонияда әлеуметтік инфрақұрылым құрылысы жоғары технологиялармен, смарт-жобалармен жүзеге асады. Мектептер мен ауруханаларда автоматтандырылған жүйелер, жасыл энергия, сейсмикалық қауіпсіздік жүйелері қолданылады.

Ұсыныс үшін үлгі: Ұлытау өңірінде әлеуметтік нысандарды жобалауда энергия үнемдейтін шешімдерді енгізу.

Германия — қоғамдық-private әріптестік (PPP).

Германияда әлеуметтік нысандар құрылысын қаржыландыруда жеке сектордың қатысуы кеңінен таралған. PPP арқылы мектептер,

балабақшалар мен денсаулық мекемелері салынып, кейін мемлекетке қайтарылады немесе ұзақ мерзімге жалға беріледі.

Ұсыныс үшін үлгі: Ұлытау облысында кәсіпкерлерді әлеуметтік нысандар құрылысына тарту.

Канада — қолжетімділік пен инклюзивтілік.

Канадада әлеуметтік инфрақұрылым жобаларында ерекше қажеттілігі бар адамдар үшін қолжетімді орта жасау — басты талап. Құрылыс нормалары инклюзивті дизайнды қамтиды.

Ұсыныс үшін үлгі: Ұлытау облысындағы әлеуметтік нысандарды жобалауда мүгедектігі бар азаматтардың қажеттіліктерін ескеру.

Қорытынды

Ұлытау облысында әлеуметтік нысандар құрылысы мен жаңғырту ісі қарқынды жүріп жатыр және бұл өңірдің әлеуметтік дамуына оң әсерін тигізуде. Дегенмен, сапа мен тиімділікті арттыруға бағытталған кешенді шаралар қажет. Мемлекеттік қолдауды арттыру, инфрақұрылымды дамыту және кәсіби кадрларды даярлау — өңірдің әлеуметтік инфрақұрылымын нығайтудағы басты бағыттар болып табылады. Әлеуметтік нысандардың сапасы мен қолжетімділігін арттыру арқылы облыс тұрғындарының өмір сапасы жақсарып, жалпы әлеуметтік тұрақтылық қамтамасыз етіледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Құрылыс Кодексі – құрылыс саласына қатысты жалпы ережелер мен талаптарды белгілейді.
2. «Сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (<http://adilet.zan.kz>).
3. Ұлытау облысы әкімдігінің ресми сайты – әлеуметтік инфрақұрылым туралы ақпарат (<https://ulatau.gov.kz>).
4. Финляндия Білім және мәдениет министрлігі. "School Building Design Guidelines" – 2022ж.
5. Жапония Құрылыс және көлік министрлігі. "Smart Infrastructure Development Model" – 2020ж.
6. OECD. "Public-Private Partnerships in Infrastructure: A Review of International Best Practices" – 2020ж.